

VILLISTÄ LÄNNESTÄ. — KALASTAJA JUTTUJA

Ajan kuluksi

Kalastuksen alkuun oli runsaasti viikonpäivät. Eikä kaikki kalastajat olleet vielä saapuneetkaan. Indiaaneja odotettiin etelästä ensin tulevassa laivassa satamäärin.

Itse kukin siellä jo olevista vietti aikansa miten parhain taisi. Toiset löivät korttia; ne huvikseen, joilla ei ollut rahaa ja ne voittaakseen tahi menettääkseen joilla sitä oli. Lainailivatkin ne rahansa pelissä menettäneet toisinaan rahakkaimmilta tovereiltaan edes pelin alkuun päästäkseen. Muutamat lueskelivat aikansa kuluksi sanomalehtiä ja "magazineja". Joku työskenteli verkkoylisillä verkkoain paulotuksessa eli kalavenheitten ja proonujen tilkitsemis- ja maalaushommissa rannalla tahi halkoivat polttopuita känäriin. Ne, joilla oli pyssy ja muut pyyntivehkeet matkassa, metsästeli, pyydystiäen peuroja ja muuta metsäriistaa, taikka kalasteli, onkien ahvenia ja turskia luletin kari-koilta. Näitten viimeainittujen ansioksi se on luettava, että koko kämppäkunnan väestö koko hyvin pysyi puuttumattomassa tuoreessa lihassa ja kalassa. On näet täällä yleisenä tapana, etenkin vanhain kalastajain kesken, että se, joka onnistuu metsän tai veden riistaa saamaan, ottaa niistä sen minkä itse tarvitsee ja loput jakaa toisille tovereille ilmaseksi. Jos jää ylitse kaikkien tarpeen, ripustetaan riista näkyvälle paikalle ja jokaisella on oikeus "auttaa itseään" niin kauan kun siitä riittää. Siinä tapauksessa ettei kaikille riittäisi, tulee niitten vuoro ensikerralla, jotka edellisellä ilman jäivät. Poikkeuksen tästä tavasta tekevät ainoastaan ranskalaiset, japanit, kiinalaiset ja indiaanit, valkosiin nähden, sekä suomalaiset omaan heimoonsa.

Iltaisin, kun on kaunis ilma, kokoonnutaan miehissä kämppien välillä oleville sivukäytävälle ryhmiin ja aletaan kertoilla päivän tapahtumista, sen kuluessa tehdyistä huomioista, kuulemista ja näkemistä. Kun keskustelu sattuu kiertymään yleisiin asioihin, politiikkaan, eri aatevirtauksiin ja sen semmisiin, yhtyvät eri ryhmät silloin aina yhteen. Siinä väitellään, pohditaan ja tuodaan omia näkökantoja ihan vihan väkeen esille. Kiivaimmat poistuvat tulistuneina, että pääsevät kuulemasta toisten vastaväitteitä siitä, mikä heidän mielestään on oikea, mutta pitkää aikaa eivät malta pysyä pois seurasta ja hetken kuluttua niillä on sama tenppu edessä. Puoleen ja toiseen jauhettua päästään vihdoinkin asian ytimeen, joka tuo yksimielisyyden. Joku joukosta sattuu tekemään näet sen havainnon, että: "eihän tämä ole muuta kun business'tä; kaikki on business'tä", ja kiivaimmatkin silloin myöntävät: "tosiaankin; eihän se muuta olekaan."

Toinen asia sen perästä otetaan esille ja lopputulos siitäkin on sama. Ensiluokan sosialisteja ovat muuten joka mies siinä, kun kaikessa näkevät nyky-aikana keinottelua ("business'tä"). Siinä vaan ovat jotkut vähäsen jäljellä, etteivät ole hoksanneet näistä keinotteluista valita itselleen sitä, joka olisi kaikille yhtä tnottelias.

Meidän kämpästä tuli kaikkien sillä känärillä olevain suomalaisten kokouspaikka, sentähden kun se oli kookkain, ja useasti joukossa istui toisiakin pohjoismaista kansallisuutta olevia. Mieltä kiinnittävin työ oli korttein sekottaminen ja jakaminen. Pelattiin ajankuluksi "whistii", "pedroa" ja "seitsentä reikää".

Meidän sakkii, poikkenksetta, seisoi vielä niihin aikoihin sen tasanteen ulkokyynyksellä, jonka sisäpuolella ei suvaita kortteja niitten materialistisessa markityksessä; s. t. s.; jos useampi kuin yksi ottaa peliin osaa. Tämän tasanteen kokelaina ollen, piti meidän tyytyä sivustakatsojan ikävään osaan. Vasta aikoja jälkehen, kun yksi ja toinen alkoi väliin tuntea kovaa maata jalkainnsa alla: alettiin saarellakin ryhmittyä pieniin joukkoihin, jotka ottivat puhdetöikseen korteilla selville saamin; kuka voitti. Sitä tietä on monella meistä selvinnyt nykyinen yhteiskunta-järjestelmä ja sitä uraa myöten ehkä selviää tuleva yleisvaltiollinen omistusoikeuskin. "Whisti"-peli oppineitten pelurien kanssa pelattuna, on erittäin opettava läksy yhteiskunta-opissa.

Meille oli hupia jos vahinkoakin uusista ystävistämme eli siitä, kun vapaaehtoisesti luovutimme heille etuhuoneen yleishyödyllisiä tarkoituksia varten. Hupia siinä, että kaikki Inletissä tapahtuneet, tapahtumattomat ja vasta tapahtuvat asiat saatiin heti tietää, tarpeenmukaisesti muokattuna ja kaunistettuna. Sen lisäksi vielä melkein kaikkien vanhain kalamiesten kirjava yksityiselämä pikkuseikkoja myöten. Tavallisesti siellä tutustetaankin toisiinsa seuraavaan tapaan. Kun mies sattuu menemään ohitse jonka kuuppalisi tuntee mutta et sinä, suhahtaa hän korvaasi:

“Tuossa menee Sali, se josta puhuttiin silloin. Sama, joka hyppäsi joella indin paattiin ja pieksi ukot ja akat pahanpäiväseksi, pataluhaksi sentähden kun menivät Salin verkosta kaloja ottamaan. Sen pojan kanssa ei ole hyvä leikitellä. Näethän, se on lujasti ‘piltattu’ mies.” tahi: “tuossa on nyt se norjalainen, jolla on ‘klootehmanni’ paatti-‘pullarina’*”, eli “tuo tuolla, kalpeakasvoinen hinterä mies on Jeri. Sillä on ‘klootchi’ muijana. Kalastanut monet kesät tähän känäriin. Hyvä kalamies. Viime kesänä otti ‘klootchin’ kanssaan asumaan. Se näkyy olevan sillä vielä nytkin. Joi kovasti ennen. Nyt, kuuluu, on heittänyt pois. Jeri ei siitä tykännyt.” Tähän suuntaan se toverien esittely tapahtuu.

Meidän sakin keskinäisissä puheissa ja väittelyissä olisi tästä syystä ollut tarpeen noudattaa jonkun verran varovaisuutta väärinkäsitysten välttämiseksi. Mutta sitä ei tullut tehtyä. Suoranaista vahinkoakin avomielisyydestämme oli, kuten jälestäpäin tultiin huomaamaan.

Nähtävästi kaikissa, suuren maailman yhteydestä harvemmin pois olevissa, eristetyissä paikoissa on pienimmätkin vähäpätöiset uutiset erityisemmin haluttuja. Näitten aiheeksi kelpaa koiran raatokin, kun sellaisen sattuu löytämään jonkun kämpän seinänvierustalta.

Me koitimme aikamme kuluksi tutustua Känärin monipuolisiin laitoksiin. Kiinalaiset parhaillaan alakerrassa oli kannujen tekopunhissa. Kymmenkunta leikkaukonetta, mies kutakin hoitamassa, kävi kuin tuskassa yöt päivät. Samoin juottokoneet ja hissi, johon valmiit kannut koneesta johtui ja joka kuljetti ne

*) Soutaja.

toiseen kerrokseen. Toinen kerros oli valmiita kannuja täynnä kattoa myöten. Saman kerroksen päädyssä on "verkko-poosun" virasto. Siellä säilytetään verkot, purjeet, aivot, peräsimet, nastot y. m. venhe-komantoon kuuluvat tarpeet. Kymmenkunta miestä ja naista liehui hikihatussa näitten kuuntoon panossa. Toiset pisteli verkkoja pauloihin, toiset paikkaili seiljä ja nitoivat niitä mastoihin, lajittelivat airoja tahi ratkoivat pauloja vanhoista verkoista. Tämän lisäksi oli siellä joukko miehiä samalla asialla — uteliaisuudesta — kuten mekin. Verkkopoosu hääräsi yhden ja toisen luona neuvoja ja ohjeita antamassa. Näytti kohteliaalta mieheltä, melkeinpä gentlemannilta puhellessaan miesten kanssa. Kysyi meiltäkin, jos on mitä asiaa jota hän voi auttaa, niin on aina valmis palvelukseemme. Eihän meillä ollut mitään asiaa. Jälkeenpäin ilmestyi kyllä paljonkin asioita, jotka olisi ollut paras ennen toimittaa, mutta niistä ei tietty vielä hajuakaan niin kalamiehiä kun oltiinkin. Siitä oli seurauksena että päivää paria ennen kalaan lähtöä sai sen kymmenet kerrat kypätä miehen kintereillä, kärkeen milloin nauvoja ja nuoran palaa, milloin vanhaa öljykannua tulisijan tai vesiastian virkaan venheessä.

Verkkopoosun virassa olevalla miehellä täytyy olla tavallista suurempi amos kärsivällisyyttä. Ajatelkaapa, että yksi ainoa mies on edesvastuussa likelle kahtakin sataa nousevan venhekunnan kalustosta sen kalastus- ja merikelpoisuudesta, pienimmästä suurimpaan tarvekaluun asti. Sitten kun kalastus on alkanut ja venheet verkkoineen pyyntihommissa, luulisi mieheltä pääsevän helpotuksen luokauksen, mutta mitä vielä. Jos kalastaja — ja niitä on paljon — ei satu mielestään hyvin saamaan kaloja on se poikkeuksetta verkkopoosun syy. Silloin ei enää ole eroa kalamiehen ja kalamiehen välillä. Kaikki ovat kalamiehiä. Syy, ettei kaloja tule, on verkon pautotuksessa, josta verkkopoosu on vastuussa. Sen lisäksi repivät kalamiehet joka päivä verkkojaan "säng"eihin*) ja karikkoihin. Höyrylaivat katkovat niitä kulkiessaan, poikki. Vabaat, mustat kalat, pyöriäiset, hait ja senkin seitsemät elukat riepottavat toisinaan ne repaleiksi. Ne on niissä tapauksissa verkkopoosun laitettava reilaan heti, sillä saaliin aikana ei ole aikaa menettää hetkeäkään hukkaan.

*) Pohja-lieto.

Kuinka indiaanit pelaa.

Edellisenä yönä oli "Barbara Boskowitz" — vanha, Fultonin aikuinen, Victorian juutalaisten omistama höyrylaiva, nykyisin meren pohjassa — tuonut täytensä indiaaneja kånärille.

Sanotaan, enemmään tai vähemmän alkutilassaan olevien kansojen, päästyään sivistyksen yhteyteen, omistavan siitä ensiksi sen huonot puolet: viinan ja pelin himot. Viinan myynti, jopa paljas ystävällinen naukun ilmaseksi tarjoaminen indiaaneille on suurien sakkojen ja vankeuden uhalla kielletty British Columbiassa. Mutta mitään pahetta on mahdoton tyyten lopettaa min-käänlaisilla pakkokeinoilla. Aina ja joka paikassa löytyy sellaisia, jotka ovat halukkaita, joko jonkunlaisesta myötätuntoisuudesta tai suoranaisen edun vuoksi kiertämään lakia. Niin sitä tehdään täälläkin ainakin kalastuspaikoissa. Ei näy auttavan poliisivoima eikä julkinen viralliset kiellot. Indiaani saa viinaa kun niiksi tulee.

Kun tähän juttuun tuonempana on kuitenkin palattava, jääköön se nyt tarkemmin kertomatta.

Toinen, Lännen kuuluisin pahe, peliraivo, uhkapeli, on sekin löytänyt tiensä indiaanein keskuuteen. Tämä on näillekin täysin luvallista — huultavasti — koska se näkyy olevan ihan julkista ja ovatkin ne siihen antautuneet kaikesta sielustaan ja mielestään. Paitsi korteilla pelattavia rahapelejä, on indiaaneilla vielä oma omituinen kansallispelinsä, johon kaksi eli useampiakin heimoja ottaa osaa pelaten heimon voitoksi tai tappioksi. Pelin luonne ja säännöt on seuraavat:

Peliin osaa ottavat heimot istuvat vastatusten eri rivissä, joko ulkosalla tai huoneen sisällä, jos sellaista siihen tarkotukseen kyllin tilavaa on saatavissa. Täällä Inletissä ne oli valinneet lähellä kämppii olevan sautarannikon pelipaikaksi. Molempien rivien etupuolella on, miesten jalkojen edessä rivin pituinen lauta. Noin kahden sylen levyinen välimatka erottaa pelurit toisistaan. Itse kullakin peliin osaa ottavalla on noin jalan pituinen puupalikka toisessa kädessä, jolla pidetään yllä tahtia laulaessa, lyömällä sitä edessä olevaan lautaan. Näitten lisäksi on vielä pari kolme rumpua samaa tarkotusta varten. Rivien edessä on kasa hienoiksi vuoltuja tikkuja pystyssä. Nämä on kirjaupitovällineet ja viskataan niistä aina tikku kerrallaan sille puolelle jota onni pelissä kulloinkin suosii. Voiton tai tappion ratkasee kaksi puu-

nappulaa jotka kumpikin ovat toistensa kokoset, parin tuuman pituudet ja pyöreät. Toisessa punanen viiru keskellä ympäri. Kumpasellakin rivillä on omat luottamusmiehensä ja on niitä kaksi kummallakin puolella. Nähtävästi ne ovat monessa leikissä koeteltuja koska samat henkilöt näkee usein niissä viroissa. Näitten miesten tehtävänä on arvata kenellä toisen puolen luottamusmiehistä, ja sen lisäksi kumpasessa kädessä merkki-nappula on. Seremoonia alkaa sillä, että se puoli jonka piilotettavaksi nappulat kulloinkin joutuu, alkaa täyttä kurkkua kiljuen loilottaa

“Heiloo, heiloo*)

Hai jai, jai jai

Jahhabhahhah!”

lyöden palikoilla lautaan ja rumpalit rumpuja pärryyttäen, samalla kun luottamusmiehet kädet peittojen alla sulkee kouriinsa nappulat. Sen perästä huutoilevat ne käsiään tulisella kiireellä kaikkiin ilman suuntiin, hyppelevät koholle istuillaan ja mulkoilevat kauheasti silmiään. Hetken tätä menoa kestettyä viittaa mies kädellään toiselta puolelta. Jos hän osuu arvaamaan paikalle, ei kumpikaan puoli voita eikä häviä. Erehdys on sitävastoin joka kerta kahdella jos sattuu osottamaan miestä, jolla ei nappuloita ole.

Tämä näyttää hyvin viattomalta peliltä, mutta on sattunut, että heimo on saanut lähteä putipuhtaana Inletistä. Menettäneet toisille heimoille kaikki tavaraansa, yksin kanotit ja plänketitkin.

Indiaani ei kuitenkaan tällaista sattumaa sure. Hän on luonnon lapsi. Tietää, ja luottaa varmasti siihen, että luonto hänet elättää.

Sulatus-vuoni.

Kansallisuuksien tutkijat ja tietoniekat valittavat sitä, että indiaanit kuolevat sukupuuttoon. Teosofisen opin ja uskon perustajat hakevat tästä väitteestä tukea sielujen vaellusoppiinsa, siihen kohtaan, jossa niitten sanotaan palaavan 1500 vuotiselta kieromatkaltaan uudelleen ruumiistuaakseen, jolloin ne indiaanein sielut ovat kehittyneet siihen määrään, etteivät enää halua palata punanabkan ruumiiseen vaan ottavat sijansa valkonahkassa. Jos tänä uskonkappale tahdotaan ottaa totena, niin otettakoon

*) Ei tiedä, ei tiedä.

se vaan, mutta siltä kannalta, että kuollessaan on indiaani ollut väriskoia ja fämä tavattoman pitkä aika, joka sielun vaelluksessa on mennyt, on kuluu värrien lajitteluun ja niitten arvosteluun. Muuta kehitystä ne ei ole hifustakaan saavuttaneet. Päinvastoin ne tällä matkallaan ovat kadottaneet juuri sen, jota moni teosofikin etsii: uskon suureen henkeen.

Tälle asialle löytyy kuitenkin huomollinen selitys, jonka kansatieteilijät ovat hienotunteisuudesta valkosia ja niitten huomaa sivistystä kohtaan jättäneet mainitsematta. Indiaanit eivät kuole, mutta ne syntyvät sukupuuttoon. Ja, käyttääksemme teosofista järjestelmää tämän todistamiseksi, on tuotava ilmi se vähemmän hienotunteinen tosiseikka, että valkosen miehen sielu tuppautuu punanahkan ruumiiseen. Ja kun valkoinen väri meidän päivinämmä on kohonnut hyvään huutoon ja sitä pidetään puhtauden, siveyden ja muun hyveen esikuvana, ei sovi ihmetellä jos punanahka suostunkin vaihtokauppaan. Joten tämän ilmiön jälkiseurauksia tukemaan ei tarvitse tuntea sielujen vaelluoppia kuoleman jälkeen. Se vaellus tapahtuu jo täällä maanpäällä.

Tämä ehkä leimataan ilkeämieliseksi ivaksi ja "pyhimpien haaveitten" häväisemiseksi, mutta tulkoot kansatieteilijät ja teosoofit pohjoislännen kalastuspaikkoihin ja viettäkööt jonkun kesän siellä jossa valko- ja punanahkat ovat toisiinsa lähemmin sulautuneet, niin edelliset näkevät, jos tahtovat nähdä, kuoleeko indiaanit sukupuuttoon, sen lauseen oikeassa merkityksessä, — tulkittuna ja ymmärrettynä teosofiselta kannalta, jolla koitetaan todistaa, että se johtuu indiaaninaisten hedelmättömyydestä, tahi oikeastaan siitä, että kurssin läpi käyneet indiaani-sielut eivät halua enää saattaa indiaani-naista hedelmälliseen tilaan — vai tapahtuuko niitten sukupuuttoon häviämässä muu muutos.

Sen runsaan neljännesvuosisadan kuluessa, jolla ajalla tämä rannikko on ollut vilkkaassa yhteydessä muun maailman kanssa läpi maan kulkevan rautatien kautta, ei muuttuneet olosuhteet vielä sanottavan tuntuvaa leimaa ole lyöneet indiaaneihin liikepisteen lähetyvilläkkään. Siellä ja täällä tosin tapaa indiaaniperheen jossa on kolmen, neljänkin värisiä lapsia, valkosesta pikimustaan, ja harvoja lienee sellaiset perheet, joitten nuoremmissa jäsenissä virtaisi rodun puhdas veri, mutta vanhempi polvi vielä on jotenkin koskematon. Nuorempi polvi kuitenkin rientää hyvää vauhtia nykyajan kaikkinielävään sulatusuuniin.

Rivers Inletistä pohjoseen Bella Beltassa, Bella Colassa, Skeena ja Nas-jokien seuduilla asustaa heimo, joka luetaan indiaanirotuun kuuluvaksi. Ero näitten seutujen ja etelämpänä asuvain välillä on yhtä suuri kun yöllä ja päivällä ja eron luulisi olevan jälkimmäisten eduksi, kun ovat lähempänä yleisen liikkeen keskustaa, vaan se onkin päinvastoin. Pohjaisempana asuva heimo — jos sitä vielä heimoksi voi lukea — anastaa joka suhteessa etusijan etelässä asuvista, jos mittaamme etevyyttä valkosella puntarilla. Miehet ovat sirorakenteisia, mielyttävillä kasvopiirteillä, jotka monella on hyvinkin valkoset. Hiusten ja viiksien väri on tumma eikä niitten kasvu ole lainkaan harjastumamainen vaan pehmeä ja hieno. Tavoiltaan ovat siivoja ja seurustelussa ystävällisiä ja huomaavaisia; ei ollenkaan jäykkiä ja kopeita, mutta ei mateleviakaan. Naisissa on useita hyvinkin siroja, punaposkisia ja täyteläisiä. Eivät vähääkään antaisi perään Suomen saaristolais-tytölle; ei ulkomuodossa eikä taidossa hoitaa kalastusvenettä.

Edellä mainitut seudut eivät ole kovinkaan kaukana sitä rajaa, joka Yhdysvaltain ja Canadian alueet toisistaan erottaa. Niinä aikoina, kun Alaska oli Venäjän alueena, lähetti tämä sinne siirtolaisina valtiollisesti epävarmoja henkilöitä, joitten muassa on luultavasti ollut vapaasta tahdostakin tulijoita. Näitten lisäksi oli sitkassa alueen hallitusvirasto virkamiehineen, poliiseineen. Sotilasvartiot, pieni linnoitusväestö, osasto maasotilaita, pari risteilijää rannikkopalveluksessa sekä kirkko piispoineen ja pappeineen, niin nämä ei tietenkään ole jättäneet leimaansa painamatta alkuasukkaisiin. Siten ainoastaan lienee selitettävissä se muutos, joka on pohjoisempana asuvista voinut poistaa eteläisissä heimoissa vielä löytyvän alkuperäisyyden. Mutta etelämpänä asuvat indiaanit eivät ole kauan nauttineetkaan sivistyksen siunattuja hedelmiä. Vielä joku miespolvi lisää, ja kaikki tämän rannikon indiaanit siehuineen päivineen asuvat valkoisissa, tai puoliverisissä.

Päivä päivältä vilkastuva liike ja rannikon lohikeittinöt varmasti painavat leimansa alkuasukkaisiin.

Emil Hukkala.